

Fitne üzerine

Eyüp Bey: “Fitne nedir? Biraz açar mısınız? Bakara Sûresi 191. âyetinde ‘Fitne katilden şiddetlidir’ cümlesi sadece kâfirler için mi geçerlidir, yoksa bizler için de geçerli midir?”

Fitne, Kur’ân’da imtihan, deneme, şaşırtma, şaşırtıcı, günaha sebep olan, kargaşa veren, anarşi ve terör, karışıklık, bozgunculuk, harbe sebep olan, eziyet, kötülük, azap, ezâ, cefâ, belâ ve musîbet gibi değişik mânâlarda kullanılmıştır. Örneklerle bakalım:

1- Fitneyi, imtihan ve deneme anlamında kullanan âyetlere misaller:

“Onlar Süleyman’ın mülkü hakkında şeytanların uydurdukları yalanlara uydular. Halbuki Süleyman hiçbir zaman kâfir olmadı. Asıl kâfir olanlar, insanlara sihir öğreten şeytanlardı. Onlar, Bâbil’deki Hârut ve Mârut isimli iki meleğe indirilen sihir ilmini elde edip öğretiyorlardı. O iki melek ise, “Biz bir fitneyiz (imtihan sebebiyiz). Sakın sihir yaparak inkâra sapmayın” demeden kimseye bir şey öğretmezlerdi. Onlar ise o iki melekten karı ile kocasının arasını açacak şeyler öğreniyorlardı. Halbuki o sihir yapanlar, Allah’ın izni olmadıkça hiç kimseye bir zarar verebilecek değillerdi. Böylece kendilerine fayda değil, zarar verecek şeyleri öğrendiler.”¹

“Her nefis ölümü tadıcıdır. Hayır ve şer fitneleriyle (hayırdan ve şerden imtihan vesîleleriyle) sizi imtihan ederiz. Sonunda Bize döndürüleceksiniz.”²

“Olur ki, tehdit edildiğiniz şeyin gecikmesi, sizin için bir fitne (imtihan) ve belli bir vakte kadar elinize verilmiş bir fırsattır.”³

“Biz sizin bir kısmınızı bir kısmınıza fitne (imtihan vesilesi) kıldık. Sabredecek misiniz? Rabb’in her şeyi hakkıyla görür.”⁴

“İnsana bir zarar dokunduğunda Bize duâ eder. Sonra ona tarafımızdan bir nimet verdiğimizde, “Bilgim sayesinde bu bana verildi.” der. Halbuki o nimet bir fitnedir (imtihan sebebidir). Lâkin çoğu bunu bilmez.”⁵

“Biz onlara fitne (imtihan) olarak bir dişi deve göndereceğiz. Sen onları gözetle ve sabret!”⁶

“Ey Rabb’imiz! Bizi kâfirler için bir fitne (imtihan sebebi) kılma! Bizi onlara mağlûp düşürme ki, bizim zayıflığımıza bakıp inkârlarını haklı bulmasınlar. Rabb’imiz! Bizi başla! Muhakkak Sen Aziz ve Hakîm’sin.”⁷

“Bilin ki, mallarınız ve çocuklarınız bir fitnedir (imtihan sebebidir). Mükâfatın büyüğü Allah katındadır.”⁸

Fitneyi imtihan mânâsında aldığımızda kadın erkek için, erkek kadın için, çocuklar anne ve baba için, dünya malı ve nimetler insanlar için birer fitne olur. Çünkü bunlar birer imtihan sebebi veya imtihan konusudur.

2- Fitne şu âyette belâ ve musibet mânâsında kullanılmıştır: “Öyle bir fitneden (belâ ve musibetten) sakının ki, geldiği zaman içinizde sadece zalimlere isabet etmez. Şunu da bilin ki, Allah’ın azabı pek şiddetlidir.”⁹

3- Fitne şu âyetlerde kargaşa, anarşi, terör, kötülük ve bozgunculuk mânâlarında kullanılmıştır. Ki fitnenin en yaygın kullanılışı bu mânâlarda olmuştur.

“Firavun ve kavmin ileri gelenlerinden başlarına bir fitne (kötülük, düşmanlık, belâ) gelir diye korktukları için, Musa’ya, kavminin bir kısım gençlerinden başka iman eden olmadı. Firavun ise, o memlekette büyük bir zorba idi ve ilâhlık iddiasında bulunarak haddi aşmıştı.”¹⁰

“Onları nerede bulursanız öldürün. Onlar sizi Mekke’den nasıl çıkardılarsa, siz de onları oradan çıkarın. Fitne, katilden (öldürmeden) daha şiddetlidir. Onlar sizinle çarpışmadıkça, siz de Mescid-i Haram yanında onlarla çarpışmayın. Eğer çarpışacak olursanız, siz de onları öldürün. Kâfirlerin cezası işte böyledir.”¹¹

Bu âyette Müslümanları hicrete zorlayan Mekkeli müşriklerin, çıkardıkları bozgunculukla, estirdikleri terör ve zorbalıkla ve ortaya koydukları fitne ile hukuken ölümü hak ettikleri anlatılmıştır. Ardından gelen âyet ise, şirki ve savaşı bırakan müşriklerin bırakılmasını ve affedilmesini tavsiye ediyor.¹² Demek müşriklerin azgınlıkları devam ettiği sürece Müslümanların karşı koyma hakları vardır. Müşriklerin azgınlık ve bozgunculukları, Müslümanların hukuk çerçevesinde karşı koyuşlarından daha yıpratıcı ve daha dehşetlidir.

Dipnotlar:

1- Bakara Sûresi: 102,

2- Enbiyâ Sûresi: 35.

3- Enbiyâ Sûresi: 111,

4- Furkan Sûresi: 20.

5- Zümer Sûresi: 49,

6- Kamer Sûresi: 27.

7- Mümtetine Sûresi: 5,

8- Enfâl Sûresi: 28.

9- Enfâl Sûresi: 25,

10- Yûnus Sûresi: 83.

11- Bakara Sûresi: 191,

12- Bakara Sûresi: 192.